

בלבבי משכן אבנה

נקודה מתוך הפרשה

בלק

בפרשתן (במדבר כב, ו) מבקש בלק מבלעם: "ועתה לכה נא ארה לי את העם הזה כי עצום הוא ממני אולי אוכל נכה בו וגו'". ואולי רמוז כאן, שבלק היה ירא שיעברו נציצות דקדושה שבו לעם ישראל. בדומה לנציצות הקדושה שהיו בעשו (ציד בפיו סוד תושב"ע) ועברו ליעקב.

ביאור מורינו הרב שליט"א

למואב ושוי לון תחות רגליו, אמר "עצום הוא" ההוא דורתא ההוא גבורתא, חד מלכא דלהון מינן יפוק לשיצאה למואב.

והבן שבלק בא להילחם עם ישראל 'מכח' זרעו דוד, שיוצא אף ממנו ודו"ק.

והבן שדוד נלחם נגד גלית שקלל בפיו את ישראל, וכוחו מכח בלעם ושורשו עשו, שכוחם בפה דקלקול. וכנגדם נלחם דוד במעשה, ולקח כח זה מבלק שהוא מזרעו, כח מעשה והכניע כח הפה של גלית. ועי"ז צירף כח הפה עם כח המעשה, והחזירו לקדושה. וכנגדו ממש, כדברי הזהו"ק בא בלק לצרף עימו את בלעם, צירוף כח הדיבור עם כח המעשה דקלקול, כנ"ל.

וכתיב (שם, פסוק ז) "אשר תברך מבורך ואשר תאור יואר". ובקלקול 'יואר' לשון ארה - קללה. אולם נתהפך הקללה לברכה, ונעשה מאמר לשון ארה קללה, ללשון 'יואר' יקבל וישיג הארה. וזהו עומק מ"ש חז"ל (לקח טוב), "ארה לי" - פיהם של רשעים מכשילם, שנאמר "ארה לי" ולא קלל (ופשטות שאמר 'לי'). ולהנ"ל ביאורו שנעשה מהקללה הארה, אור. וזה מכוחו של ישראל שדבקים בתורה אור. והארה זו איחדה את כח הדיבור עם כח המעשה, תורה ומצוות, נר מצוה ותורה אור.

אמר חז"ל (תנחומא ישן, ו) "כי עצום הוא ממני", לא שהן גיבורים ממני, ולא חיילותיהו מרובין משלי, אלא שהן נוצחין "בפיהם", מה שאיני יכול לעשות. ועוד אמרו (לקח טוב, על אתר) שלח לו אינם נלחמים לא בחרב ולא בחיצים אלא בשם אלהיהם. (וע"ע תרגומים על אתר.)

ולכך בא (בלק) לצרף עימו את בלעם, שכוחו בפיו. לצרף כח מעשה של בלק עם כח פה של בלעם. כמ"ש (מדרש הגדול) "אולי אוכל נכה בו", א"ר תנחום בן חנילאי, למה היו בלק ובלעם דומין באותה שעה, לשני טבחים, שאחד יודע לשחוט ואחד יודע לנתח, אמר השוחט למנתח אני שוחט ואתה מנתח, ואני ואתה נתקן את הבשר. כך אמר בלק לבלעם אתה קלל (במקום ששוחטים ששם כח הדיבור ששורשו בגרון) ואני בחרב, ונאבדם מן העולם.

ושורש כוחות אלו ביעקב ועשו. יעקב - "הקול קול יעקב", כוחו בפיו. ועשו - "איש שדה", כוחו במעשיו. ובא (עשו) לגנוב את כוח פיו של יעקב, "כי ציד בפיו". ועי"ז רצה עשו לצרף כח מעשיו עם כח פיו. וכמו כן רצה בלק, לעשות כנגד ישראל.

וביאור "ממני", אמרו (זהו"ק ח"ג, קצח ע"א - ב) וכי עד ההוא שעתא אגחו ביה קרבה ונצחו ליה, באן אתר אערעו בחרבא דלהון והוא כגברין לאתחזאה גבורתא דלהון, מאי "כי עצום הוא ממנו", אלא ההוא רשע חכים הוה וחזי למרחוק, חמא לדוד מלכא דאתי מרות המואביה (שרות הוה מזרעו של בלק) גיבר תקיף כאריה, ועביד קרבין תקיפין ונצח